

Bava Metziah (Mishnah 26b)

— או ששילח לו חבירו פירות — **If one purchases produce from his fellow,** — הלוקח פירות מחבירו — **or his fellow sends him produce,** ומצא בהן מעות — **and he finds coins among it,** הרי — **they belong to him.** — אלו שלו — **they belong to him.** — אם היו צרוּרין — **However, if [the coins] were tied and bundled** so that they are identifiable, — נויטל ומכרז — **he must take them and announce his find.**

Bava Metziah (Gemara 26b-27a)

— לא שנו אלא — **Reish Lakish said in the name of R' Yannai:** — אמר ריש לקיש משום רבי ינאי — **[The Sages of the Mishnah,]** who permitted the finder to keep coins found among purchased produce **taught this only** [27a] — בלוקח מן התגר — **in a case where one purchases the produce from a merchant,** who himself purchased his produce from many suppliers; אבל — **but** in a case **where one purchases produce from a private householder** and finds something in it, — תיב להחזיר — **he is obligated to return it to that person.**

The Gemara asks:

— וכי בעל הבית בעצמו דשן — **But did the householder thresh them himself?** Surely not! It was his hired workers who threshed the produce. Why, if so, should the objects be returned? Since we cannot determine from which of the many threshers it fell, the finder should be allowed to keep it. — ? —
 — איסמיה — **Should I delete it?** — אמר ליה — **[The teacher of the Baraisos] told [Rav Nachman]:** — **No, you need not delete it.** — אמר ליה — **[Rav Nachman] told him:** — לא — **No, you need not delete it.** — תתרגם
 — כגון שדשן על ידי עבדו ושפחתו הכנענים — **Rather, interpret the Baraisa as referring to a case in which he threshed them by means of his Canaanite slave and maidservant.**

דבר שאינו רגיל

מרדכי - כיון שאין דבר ההווה כמו שאר מציאות שפעמים היום לבוא לא זכה בו כי כשקנאה לא העלה על לב לקנות המטמון, הלכך לא זכה אלא בדבר שירצה לקנות... אבל בדבר שלא היה דעת המוכר למכור ולא דעת הקונה לקנות לא קנה... ומעשה באחד שקנה בדיל מן העובד כוכבים לכסות גגו ושוב נמלך ומכרו לישראל חבירו בחזקת בדיל ונמצא שכולו כסף מבפנים אך מבחוץ היה מחופה בדיל ותבעו בדין שאינהו ופטרו אבי העזרי שאמר שלא זכה בו כשקנאו מן העובד כוכבים כיון שלא ידע ולא נתכוון לקנות הכסף מן הראייה שכתבתי לעיל.
 הגהת האשר"י - כתב רבינו אבי"ה... לא זכה דכשקנאו אז לא העלה על לבו לקנות המטמון הלכך לא זכה אלא בדבר שרצה לקנות וחצירו קנה לו בדבר הבא לחצירו אחרי כן אבל כאן שהיתה בו מקודם ולא נתכוין לא המוכר למכור ולא הקונה ליקח לא קנה.

תוספות - אין חצר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצאו לעולם כמו הכא שהוא מוצנע בעובי הכותל.

דבר שאינו רגיל

רמ"א (רסח, ג) - (ואין חצירו קונה לו) אלא ביודע במציאה או דאסיק אדעתיה, אבל בדבר שאינו רגיל לבא אין חצירו קונה לו אף על פי שבאה מציאה לשם ובא אחר ונטלה שם זכה הואיל ולא ידע בעל החצר במציאה אשר שם קודם שזכה בה השני (נמוקי יוסף ומרדכי פרק אלו מציאות), ועיין לעיל סימן רלב סעיף יח.

נתיבות המשפט (רסח, ג) - תמוה לי דהא דין זה למדו המרדכי ממצא בגל וממצא בתנות, ואם כן על כרחך הרמב"ם והרא"ש לא סבירא להו סברא זו, דהא הרא"ש כתב הטעם משום יאוש שלא מדעת, והרמב"ם כתב הטעם משום דאבודה מכל אדם, וכן התוספות כתבו הטעם משום דאין הוה להמצא... לכן נלפענ"ד בהדרכי משה והרמ"א שכוונתם במה שכתבו אבל בדבר שאין דרכו לבוא, היינו דמחמת זה אפשר שלא יבוא לידו כלל... ואם אין הפירוש כך נלפענ"ד שחסר בהג"ה תיבות יש מי שאומר, דדיעה זו רק דעת יחיד שהוא דעת המרדכי וכל הראשונים חולקין על דיעה זו, והעיקר תלוי אי הוה להמצא. [וכ"כ הערוך השלחן; אבל עיין במשנה ברורה תמת, יח בשם חנוך בית יהודה סי' יג, ובפתחי חושן.]

בדיל ונמצא בתוכו כסף

רמ"א (רלב, יח) - אם קנה הסרסור דבר בחזקת בדיל ומכרו ואחר כך נודע שהיה בו כסף או זהב זכה הלוקח שלא זכה בו הסרסור מעולם הואיל ולא ידע בו. ש"ך (רלב, יג) - והוא הדין אם קנה מתחילה לעצמו, וכן הוא בפוסקים שמהם מקור דין זה להדיא. נתיבות המשפט (רלב, ח) - דוקא בכי האי גונא שאין דרך להודע כלל, והוי כאבודה ממנו ומכל אדם דהוי הפקר, מה שאין כן במצא כסף שהוא כרוך במטלית ולא ידע מה הוא וכיוצא בזה בדבר שדרכו להודע זכה הראשון, דהא המרדכי למד דין זה ממצא בכותל ישן, וברמב"ם כתב שם הטעם משום דהוי אבודה ממנו ומכל אדם.

בדיל ונמצאת כסף

עבודת הגרשוני (צד) - ונראה לפי עניות דעתי שיש נפקא מינא לדינא בין תירוצים של התוספת והרא"ש ותירוצו של המרדכי, כגון גל העומד לפנותו, שלפי תירוץ של התוספת קנתה לו חצירו ולפי תירוץ של המרדכי וסייעתו לא קנתה לו חצירו אף על פי שהגל עומד לפנותו כיון שאין שכיח והוה למצוא מטמונות בגל לא עלה על לבו לקנות מטמונות... והנה לפי תירוץ של התוספת והרא"ש ודאי יש לחלק בין הנדון של המרדכי ובין נידון דנן, כי פשוט הוא שיותר עומד הכלי להבחינו באבן הבוחן ממה שהוא עומד להישבר ולראות מה בתוכו... ובדבר הזה הייתי מסתפק כמה שנים עד שמצאתי להגאון מהר"מ יפה שכתב בסוף סימן רל"ג וזה לשונו, אבל הקונה כלי מהנכרי בתורת בדיל ומכרו הוא לישראל גם כן בתורת בדיל ומצאו בו אחר כך שהוא חלול בפנים והוא מלא כסף או אפילו עצמו כסף.

טעות במעות

שואל ומשיב (מהדורא ג' חלק ג' סימן פט) - לא דמי דשם הוא ראה בדיל רק שבתוכו היה כסף וזהב ואם כן הוא לא נתכוון לקנות כלל הכסף, אבל כאן גוף המעות היה בידו ורצה לזכות בהם רק שהוא נתכוין לזכות בתורת חמשה מאות והם היו עשרה מאות, אבל מכל מקום רצה לזכות בכל אותן המעות ולמה לא יקנה.

פרי חיים (ח"ב עמ' קמט) - נראה דאף לשיטת הלבוש ועבודת הגרשוני אין זה אלא בכלי שנמצא כסף ולא בדיל דהוי חפצא אחרת וסוג אחר ויש לדמותו קצת לכסף שבתוך הבדיל שלא התכוין לקנותו, אבל בנידון דנן שידע שיש כסף בידו ונתכוין לקנותו אף שלא ידע כמה הוא, אפשר דבזה יודו דקנאו דאין כאן טעות בעצם החפצא אלא בסכום המעות, ובזה ודאי מסתבר שקנה את כל הכסף שבידו. [ודבריו צ"ע שהכסף הנוסף הוא דבר אחרת, ודלא כמעשה השואל ומשיב.]

משפטי התורה (סימן ה) - גם למרדכי הקונה התכוון לזכות בשעת מעשה הקנין גם בגוף הפקק, אלא שהוא חשב שהפקק נועד לשמש לו רק למטרה אחת והיא שימור המשקה, וכעת נודע לו שהוא ראוי למטרה נוספת כי רשום עליו מספר שמזכהו בפרס כספי... מה שאין כן אם יה שם חפץ נוסף שלא התכוון לזכות בו כגון נייר שרשום עליו הפרס או טבעת יהלום שהוכנסה לתוך הבקבוק או לקופסת הקפה או שבשעת הקנין חשב הקונה שזה חפץ מסויים והתברר לו אחר כך שזה חפץ שונה עם מהות אחרת.

פתחי חושן (ט, סק"כ בשם שו"ת שערי רחמים) - מי שקיבל מטבע מעכו"ם ושילם בה לחבירו והוברר שהמטבע יקרה בערכה... לא זכה המשלם כיון שלא ידע ואינו הוה להודע. [אבל לפי דברי המשפטי תורה אפשר שקונה משום שרצה לזכות במטבע זו, רק לא ידע שיש בו שוויות נוספת, אם לא דנאמר שהכל יודעים שיש מטבעות יקרות והוא מחל על זה כשלא בדקם.]

I *Tosafos* and Mordechai disagree if the כסף will be cleaned out (Avodas HaGeirshuni). According to *Tosafos* the treasure would be found, but according to Mordechai you still didn't intend to purchase it.

According to *Tosafos* the silver would have been found when he started melting it for his roof [unless it was some sort of support]; according to Mordechai you still didn't intend to buy silver.

According to *Tosafos* gold in the collar will be found when it is checked for shaatnez; according to Mordechai you still didn't intend to buy the gold.

According to *Tosafos* a diamond in the coffee tin will be found; according to Mordechai you still didn't intend to buy the diamond.

II Do we hold like the Mordechai and Rema?

Nesivos says no, and Aruch HaShulchan agrees.

Mishnah Berurah quotes Chinuck Beis Yehudah that if the akum did not know about Reuven's *chametz* he does not acquire it and it is forbidden after *Pesach*.

Therefore, the one holding the object can say לוקח like Mordechai, Rema, and Mishnah Berurah.

III If the object is found to be completely different than expected.

If the iron was found to be silver, according to *Tosafos* it will be found, but according to Mordechai the first one had no intention.

The *Levush*, though, says that the second one keeps the silver (it's not clear if he is going with Mordechai or if he holds that *Tosafos* agrees that this too will not be discovered).

IV If the object has some hidden value.

If the bills were hundred dollar bills instead of fifties, everyone could agree that he acquires them, because he wanted to acquire those bills. [unless you say that a fifty dollar bill is as different from a hundred a bill as silver is from lead.]

[If there was an extra bill, that would be like a new thing that he did not have in mind to acquire.]

A bottle cap that has something printed on it would also be the same since he wants to own the cap.

If the coin was found to be valuable, I think the owner gave up his right to look it up since he knows coins are valuable. It's not like a mistake in the identity of the bills.